

82. årgang

JUL i ROSKILDE 2008

Selve beliggenheden på Standartorvet er fra 1865
Den 18. august blev det nye hovedsæde indviet og åbningstiden
blev afsluttet, så der ikke blev var en anden særlig en festdag
for Roskilde Sparekasse. En gang omkring 1865
blev der sat.

Torben Stevold

Hvad gemmer kælderen under Danske Bank

Kælderen ligger jo under Algade 3 og man kan stadigvæk se resterne i murværket nemlig 3 tallet fra den gamle bygning.

Hvorfor er kælderen så speciel og hvorfor fortjener den en plads i historien om Roskilde?

Kælderen er en intakt middelalderkælder fra det 14. århundrede og på det tidspunkt var Roskilde hovedstad i Danmark. Kælderen og det gotiske hus, som lå oppe, var ejet af Trinitatis alteret i Domkirken.

I det 14. århundrede boede borgmesteren i byen i Algade nr. 1, så der er ingen tvivl om, at der i Algade 3 har boet betydningsfulde personer.

Desværre ved vi ikke ret meget om kælderen. I mange år troede man, at kælderen var en del af det gamle middelalderrådhus, men nej desværre....

Det første fotografi, vi er i besiddelse af, er fra ca. 1860, hvor der er værtshus i ejendommen.

Kælderen bliver fredet i 1903 og i den forbindelse har vi nogle billeder, som viser, at der bliver fyldt øl på flasker i hvælvingen.

Senere køber Landbobanken ejendommen, sælger den videre til Roskilde Sparekasse.

Hvad sker der så.... Ja i 1989 bliver kælderen låst af og nøglen smidt væk...

Da Roskilde Sparekasse fusionerer i 1989, ønsker den nye ledelse ikke mere, at alle de indsamlede ting i mange år skal bestå og beordrer dem smidt ud.

Gudskelov er der et par ansatte, som gemmer alle disse skatte i kælderen, låser og "glemmer".

Først efter 17 år bliver kælderen åbnet igen.... Og hvilke skatte..

Lad mig nævne i flæng....

- guldmonter fra møntunionen i Europa
- stiftelses-dokumentet fra Frederik d. 6. med underskrift og segl.
- De første sparekassebøger
- De første breve til Sparekassen fra 9. november 1833
- Masser af malerier f.eks. Havsteen Mikkelsen, Oluf Høst, Mogens Andersen osv....
- Nogle af de allerførste sparegrise i Danmark.
- Bøger over gravstensteder i Roskilde.
- Osv.....

Herudover er der masser af bøger, de gamle ledelsesarkiver med gode historier fra en svunden tid, diverse markedsføring fra ældre tid..... og ikke mindst står den gamle pengekiste fra 1833.

Torben Stevold

Sparekassen for Roskilde by og omegn

Allerede i 1832 trådte 6 borgere sammen for at tale om muligheden for at stifte en sparekasse i Roskilde.

Det var:

Overlærer Johannes Dam Hage som var initiativtager
Justitsråd og borgmester H.C. Müller
Kammerråd og Stiftskriver C.Hansen
Kammerråd og Amtsforvalter N.O. Münster
Farver T.H. Svane
Byskriver G. Frits

Overlærer Johannes Dam Hage

Denne kreds holdt møde den 24. oktober 1832 i den daværende rådstue i det gamle rådhus, som lå på pladsen foran Sct. Laurantius kirken på Stændertorvet.
På mødet blev det aftalt, at mindste indskud var på 2 rigsbankdaler og højst 200 rigsbankdaler.

Derudover skulle der anskaffes en pengekasse med 2 låse, hvoraf kassereren, som blev byskriver Fritz, skulle have den ene.

Reglerne blev nu udformet og der blev indsendt en ansøgning til Frederik d. 6. og majestæten godkendte oprettelsen den 2. november 1833. Det betød, at første åbningsdag blev den 9. november 1833.

Den første dag modtog Sparekassen 17 indskud eller i alt 861 rigsbankdaler.

Johannes Hage udtrådte allerede den 1. januar 1835 af Sparekassens direktion.

Johannes Hages historie endte tragisk den 16. september 1837, hvor han begik selvmord, men den historie må fortælles en anden gang af en anden person.

Frederiks d. 6. udtalte ved Hages død: " Det gør mig ondt, at den mand er død - Han mente det ærligt".

Sparekassens første tab kom i 1865, hvor tabet blev på 15.897,00 Rigsbankdaler, som var anbragt i Buske Kro.

Allerede i 1833 var man begyndt på penge udlån som var utrolig vigtig for Roskildes udvikling.

I 1874 bevilligede Sparekassen sit største udlån mod pant i fast ejendom.

Det var en forening, som ønskede at erhverve Hotel Prindsen og modernisere denne. Lånet endte på 215.000 kr., som var en kæmpe sum på det tidspunkt.

Omkring århundrede skiftet blev det nødvendigt at ændre på henholdsvis det gamle Rådhus torv og Nytorv (nuværende Stændertorvet).

Det kostede kr. 200.000,- og beløbet blev fremskaffet fra Domkirken, vareloteri, private og ikke mindst Sparekassen med kr. 50.000,00.

Betingelsen var, at såfremt pladsen blev bebygget igen skulle Sparekassen have sine penge igen tillagt en rente.

Allerede i 1908 forsøgte Teknisk Skole at få gennemført et byggeri på pladsen, men Sparekassen gjorde krav på sine kr. 50.000,00 plus renter og derved blev sagen henlagt.

Og sådan har det været lige siden.....

Selve beliggenheden på Stændertorvet er fra 1866

Den 18. august blev det nye hovedsæde indviet og åbningstiden blev udvidet, så der ikke kun var en gang ugentligt om lørdagen for indbetalinger og en gang månedligt for udbetaling... Det var ikke vel set..

I 1874 kom der en udbygning, herefter udvidelse igen i 1903, og i 1924 en forandring af kontorer, samt en checkafdeling. I 1931 det første boksanlæg, samt depotafdelingen til.

I 1941 fik Sparekassen døgnboks

I 1942 åbnede Sct. Jørgensbjerg afdeling med overvældende succes og herefter gik det slag i slag med nye filialer i og udenfor Roskilde.

1954 blev året, hvor spareklubberne åbnede i virksomhederne, hvor sparebudet kom besøg og modtog indskud fra den ansatte.

Men mange andre sjove ting fra tiden kan nævnes

- sparebussen
- salg af sparemærker på skolerne
- julespareforeninger i Roskilde
- dåbsgaver til alle børn i Roskilde med 10,- på kontoen
- Danmarks første tonesparefilm fra 1944 med titlen "sæt dig et mål"

Frem til 3. november 1968 var en del moderniseringer på Stændertorvet og netop på 135 års dagen for Sparekassens oprettelse blev den nuværende bygning indviet.

Sparekassen stoppede sit virke som selvstændig sparekasse i 1989 og resten af historien op til i dag kan læses i Julekurven 2008...

